

Binnen de vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap hebben enkele fracties de behoefte om vragen en opmerkingen voor te leggen over de brief van de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap d.d. 28 november 2013 inzake de beleidsreactie op het advies van de NVAO over de accreditatie van de opleidingen Commerciële Economie en Media en Entertainment Management van Inholland (Kamerstuk 31 288, nr. 355).

De voorzitter van de commissie
Wolbert

Adjunct-griffier van de commissie
Zinkstok

I.	Vragen en opmerkingen uit de fracties	2
1.	Algemeen	2
2.	De bevindingen uit de rapporten en het advies van de NVAO	3
3.	Beleidsreactie	4
II.	Reactie van de minister	

I. Vragen en opmerkingen uit de fracties

1. Algemeen

De leden van de VVD-fractie hebben kennisgenomen van de beleidsreactie van de minister en de bijbehorende rapporten. Zij lezen in de rapporten dat beide opleidingen op acceptabel niveau zijn en dat studenten die gedupeerd dreigden te worden inmiddels beter ondersteund worden. Het gaat immers om de studenten, die een diploma van kwaliteit mogen verwachten en een opleiding die daarbij aansluit. Zij onderschrijven de acties die ondernomen zijn om het afstudeerniveau op peil te brengen. Zij hebben nog enkele vragen ten aanzien van de manier waarop geborgd wordt dat het afstudeerniveau op dat peil blijft.

De leden van de PvdA-fractie hebben kennisgenomen van de beleidsreactie van de minister op het advies van de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO) over de opleidingen Commerciële Economie (CE) en Media en Entertainment Management (MEM) van Inholland. De diploma-fraude en de problemen met de onderwijskwaliteit bij deze opleidingen hebben het vertrouwen in de kwaliteit van het hoger onderwijs danig geschaad, merken deze leden op. Inmiddels heeft Inholland de nodige verbeteringen in gang gezet en beoordeelt de NVAO de kwaliteit van beide opleidingen als «voldoende geborgd» en stelt zij dat er sprake is van «een positieve ontwikkeling», zo stellen de leden vast. Ondanks deze positieve ontwikkeling hebben de genoemde leden enkele vragen over het effect van de ingezette en gerealiseerde verbeteringen, specifiek voor studenten die al aan hun studie waren begonnen ten tijde van de «diplomafraude».

De leden van de SP-fractie hebben kennisgenomen van voorliggende stukken. De leden onderstrepen het belang van handhaving van het hogere niveau, maar merken op dat uit zowel berichtgeving in de media, de reactie van verschillende studentenvakbonden en het rapport van de NVAO naar voren lijkt te komen dat er op het traject naar dat hogere niveau nog veel mis is (met name op de opleiding MEM). Zij stellen daarom enkele vragen.

De leden van de PVV-fractie hebben kennisgenomen van de beleidsreactie op het advies van de NVAO over de opleidingen Commerciële Economie en Media en Entertainment Management van InHolland en bijgaande panelrapporten. Deze leden delen niet het optimisme dat spreekt uit de brief. Zij wijzen daarbij op de ongebruikelijk kritische opmerkingen van de NVAO in de rapporten, in het bijzonder als het gaat om de aanvullende bevindingen. De genoemde leden constateren naar aanleiding van de panelrapporten dat er nog steeds ernstige tekortkomingen zijn met betrekking tot het afstuderen. Zij vinden het opmerkelijk dat dit blijkbaar niet zwaarwegend genoeg is om de accreditatie in te trekken. Deze leden zien daarom aanleiding tot het stellen van enkele vragen.

De leden van de D66-fractie hebben kennisgenomen van de beleidsreactie van de minister op het advies van de NVAO over de opleidingen Commerciële Economie en Media en Entertainment Management van Inholland.

Zij zijn blij dat de opleidingen CE en MEM nu als «accreditatiewaardig» beoordeeld staan en dat een gedeelte van de geschiedenis nu afgerond is. De waarde van een diploma mag immers niet ter discussie staan. Wel hebben deze leden nog zorgen over een ander gedeelte van de geschiedenis. Graag willen zij ingaan op de «aanvullende bevindingen» in de verschillende rapporten. Daar zitten enkele zorgwekkende signalen tussen en het is onduidelijk hoezeer de daar genoemde problemen adequaat opgelost worden. De score voor de kwaliteit van de opleiding lijkt hier los te staan van de score op de omgang met studenten. Deze leden zien daarom aanleiding tot het stellen van enkele vragen.

2. De bevindingen uit de rapporten en het advies van de NVAO

De leden van de VVD-fractie lezen dat op basis van de bevindingen in het rapport en het NVAO-advies het afstudeerniveau nu wordt behaald. Zij vragen wel hoe het afstudeerniveau in de ogen van de minister op lange termijn geborgd is. De NVAO waarschuwt voor een rigide handhaving als reactie op de aanleiding voor deze rapporten. Kan de minister aangeven hoe zij dit risico ziet? Op individueel niveau is maatwerk nodig, maar is het niet juist noodzakelijk dat de komende periode nog rigide wordt gehandhaafd? Is de minister niet van mening dat een rigide handhaving begrijpelijk is gezien het verleden en niet als probleem hoeft te worden gezien, zo willen deze leden weten.

De leden van de SP-fractie vragen hoe de conclusie dat studenten (voornamelijk uit het cohort 2009) nog altijd problemen ervaren bij het behalen van hun diploma zich verhoudt tot het eerdere antwoord van de minister op schriftelijke vragen van enkele leden,¹ waarin zij heeft aangegeven dat de inspanningen van Inholland om studenten alsnog hun diploma te laten behalen als voldoende worden beoordeeld. Is zij deze mening nog steeds toegedaan, zo vragen deze leden.

De leden van de PVV-fractie merken op dat de NVAO zeer kritisch is over de begeleiding van studenten, de studeerbaarheid van de opleiding en het onderwijs bij de opleidingen MEM en CE. MEM-studenten geven onder andere aan dat de regels tijdens het spel regelmatig zijn aangepast, docenten niet op één lijn zitten, de procedures om feedback te krijgen omslachtig zijn, begeleiders wisselen zonder dat daar goed over wordt gecommuniceerd, de begeleiding onder de maat is, het beoogde «collaborerend leren» niet van de grond komt en de inbreng en betrokkenheid van de docenten onderzoeksvaardigheden in veel gevallen tekortschieten. De genoemde leden vragen hoe dit zich verhoudt tot de bewering van de voorzitter van de hogeschool dat studenten recht hebben op een goede begeleiding. Ook vragen deze leden of uit de kritiek van de NVAO en de lage slagingscijfers niet geconcludeerd moet worden dat Inholland faalt in het begeleiden van studenten naar het beoogde eindniveau.

De voornoemde leden merken op dat er gesproken wordt over «het omvangrijke cohort 2009». In 2008/2009 kende de opleiding MEM 468 eerstejaars, in 2009/2010 840. De nieuwe numerus fixus wordt gesteld op 1.100 studenten. Deze leden wijzen erop dat de NVAO in het rapport met betrekking tot de opleiding MEM concludeert dat het aantal begeleiders en examinatoren is teruggebracht. Zij vragen waarom de kleinere docent-student ratio, gecombineerd met mogelijk nog veel grotere cohorten dan het cohort 2009 (dat door zijn omvang mede als oorzaak voor de enorme problemen wordt aangewezen), niet opnieuw tot vergelijkbare problemen zal leiden.

---

¹ Aanhangsel Handelingen II, 2013–2014, nr. 338.

De voornoemde leden merken voorts op dat volgens het NVAO-panelrapport betreffende de opleiding MEM de rendementen op dit moment erg laag zijn. Van de met het afstuderen gestarte vierdejaars studenten, is slechts circa 3% geslaagd. Voor het overgrote deel van deze vierdejaars studenten is de aanvraag van afstuderen wel goedgekeurd (95%) en 75% heeft een goedkeuring op het onderzoeksvoorstel voor het afstuderen. Van de vijfdejaars studenten is 25% afgestudeerd. Van de onderzoeksvoorstellen voor het afstuderen die in 2012–2013 werden voorgelegd werd 22% voor de derde, en eveneens 22% voor de vierde keer ter beoordeling aangeboden. Hieruit blijkt dat veel studenten grote moeite hebben om aan de nieuwe eisen te voldoen. De minister achtte de maatregelen die zijn getroffen door Inholland eerder voldoende. De genoemde leden vragen of de minister dit standpunt nog steeds huldigt nu zoveel studenten nog altijd in afstudeerproblemen verkeren, ondanks de begeleiding die door Inholland wordt geboden.

De leden van de D66-fractie vragen de minister allereerst in te gaan op de redenatie dat de bestuurlijke afspraken vooral gaan over de kwaliteit op de lange termijn en niet zozeer over de groep studenten die nu in de problemen is, zoals beschreven in de «aanvullende bevindingen» in beide rapporten.

Bij de opleiding CE wordt slechts 12% van de plannen van aanpak bij eindexamentrajecten in eerste instantie goedgekeurd. De genoemde leden vinden dat op z'n minst opvallend. Na drie beoordelingen is van de afgekeurde plannen nog altijd 63% onvoldoende. Van de eindwerken is 11% in eerste instantie goed genoeg en bijna 50% na drie beoordelingen nog steeds onvoldoende. Dit komt op deze leden over als een soort *trial and error* en niet zozeer als extra begeleiding. Kan de minister hierop reageren?

Voor de opleiding MEM gelden vergelijkbare cijfers. Slechts 3% van de vierdejaars is geslaagd. Van de vijfdejaars is slechts 25% geslaagd. Van de onderzoeksvoorstellen wordt 22% een derde keer aangeboden en dezelfde 22% een vierde keer. De enige conclusie die uit die cijfers getrokken kan worden, is dat er in de tussenliggende periode – in het bijzonder tussen de versies drie en vier – geen enkele deelnemer enige verbetering heeft laten zien. Dat lijkt voor een normale opleiding onmogelijk en in ieder geval onwenselijk. Graag krijgen deze leden commentaar van de minister op deze cijfers.

Deze leden lezen voorts in het panelrapport over de opleiding MEM dat deze opleiding nu «harde eisen met betrekking tot de spelling» hanteert. Zij vragen de minister dit nader te duiden en daarbij te vermelden of dit eerder niet het geval was.

In dat panelrapport lezen deze leden tevens dat alle cohorten van de opleiding MEM nu zijn begeleid bij hun onderzoeksvoorstel. Zij vragen de minister of dit voorheen dan niet het geval was.

3. Beleidsreactie

De leden van de VVD-fractie vragen de minister of zij kan toelichten hoe in haar ogen de panelrapporten zich verhouden tot de onlangs aangenomen Wet versterking kwaliteitswaarborgen. Is Inholland op de inwerkingtreding van deze wet voorbereid? Voldoet het aangepaste kwaliteitssysteem aan de nieuwe wetgeving? Zo nee, hoe verhoudt zich dat tot de aanbeveling van de NVAO om een pas op de plaats te maken met betrekking tot de herstructurering van de opleidingen?

Voorts vragen deze leden of de minister haar zienswijze kan geven op de kritische constatering van de NVAO over het aantal begeleiders, examinatoren en de docentinzet, zeker gezien het feit dat in de beleidsreactie van de toenmalige staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en

Wetenschap juist het belang van gezonde student-docentverhoudingen en goede begeleiding is onderstreept?²

De leden van de PvdA-fractie zijn, net zoals de minister, van mening dat studenten niet de dupe mogen worden van slechte onderwijskwaliteit en het falen van een onderwijsinstelling om goed onderwijs aan te bieden. In dit kader wijzen deze leden graag op eerdere berichtgeving in de media over de problemen die studenten ervaren bij het afronden van hun opleiding³ en op de Kamervragen die hierover zijn gesteld⁴. Graag horen deze leden van de minister hoe zij de vaststelling van de NVAO beoordeelt dat studenten de organisatie van en communicatie over het afstuderen tekort vinden schieten. De NVAO stelt bijvoorbeeld dat het «collaborerend leren» nog niet van de grond komt. Hoe valt dit te rijmen met de opmerking van de minister dat zij van mening is dat «Inholland zijn uiterste best doet en zal blijven doen om alle studenten zo goed mogelijk te begeleiden»? Hoe beziet de minister de conclusie in het panelrapport dat voor studenten van de MEM «het afstudeertraject is als dicht struikgewas waarin zij [studenten] vastraken»? De genoemde leden horen graag hoe deze opmerking zich verhoudt tot het getoonde optimisme dat spreekt uit de geciteerde reactie van de minister. Ook horen deze leden graag van de minister waarom de huidige rapportage van de NVAO het «sluitstuk van de onderzoeken» zou zijn, alsook hoe deze opmerking zich verhoudt tot de voortdurende problemen die studenten ook nu nog ervaren bij het afstuderen. Deelt de minister de zorgen van deze leden over de substantiële groep studenten die er nog steeds niet in slaagt om een bachelordiploma te bemachtigen als gevolg van eerder geconstateerde tekortkomingen gedurende (een deel van) de opleiding? Zo ja, hoe wil de minister erop toezien dat daadwerkelijk geen enkele student de dupe is van de eerder geconstateerde slechte onderwijskwaliteit bij Inholland?

De genoemde leden vragen de minister daarnaast of zij inzichtelijk kan maken hoeveel studenten als gevolg van de diplomafraude bij Inholland en de daarna genomen maatregelen hun studie hebben beëindigd, zonder dat zij een bachelordiploma hebben behaald. Is de minister van mening, zo vragen deze leden, dat ook deze studenten recht hebben op een financiële tegemoetkoming, aangezien ook zij de dupe zijn geworden van de eerder door de NVAO geconstateerde tekortkomingen? Kan de minister daarnaast inzichtelijk maken op welke manier (oud-)studenten aanspraak kunnen maken op compensatie van de door hen geleden schade en misgelopen inkomsten als gevolg van studievertraging die samenhangt met de geconstateerde tekortkomingen van beide opleidingen die Hogeschool Inholland aanbood?

Ten slotte horen deze leden graag van de minister hoe zij de komende jaren zal toezien op de naleving van de bestuurlijke afspraken die zijn gemaakt met Inholland. Als de diplomafraude immers één ding duidelijk heeft gemaakt, dan is het dat bij achteraf ingrijpen uiteindelijk studenten de dupe zijn, zo merken deze leden op. Zij vragen daarom aan de minister of, en zo ja hoe, zij toe zal zien dat er constant toezicht is en blijft op de begeleiding gedurende het afstudeertraject van de opleiding MEM. Ook willen zij graag weten van de minister of er bij dit (mogelijke) doorlopende toezicht op de afstudeertrajecten, dat eventueel zou kunnen plaatsvinden in samenwerking met de studentenbonden, uitdrukkelijke aandacht is voor studenten die voorafgaand aan of ten tijde van de diplomafraude zijn begonnen aan hun opleiding MEM aan Inholland. Op deze manier kan namelijk worden gegarandeerd dat inderdaad geen enkele jongere de

² Kamerstuk 31 288, nr. 104, 11 juli 2012.

³ <http://www.volkskrant.nl/vk/nl/5288/Onderwijs/article/detail/3525097/2013/10/11/Studenten-Inholland-dupe-van-strengere-afstudeereisen.dhtml>

⁴ Aangangsel Handelingen II, 2013–2014, nr. 338.

dupe wordt van de misstanden en tekortkomingen bij Inholland, wat in lijn is met het streven van de minister.

De leden van de SP-fractie vragen de minister te reageren op de berichten dat er nog steeds problemen zouden zijn met het afstudeertraject, zoals onvoldoende of slechte begeleiding en uiteenlopende beoordelingen van begeleider en beoordelaar.⁵ Hoeveel studenten hebben momenteel problemen met het behalen van het diploma om bovengenoemde redenen? Deze leden vragen of inzichtelijk gemaakt kan worden waar studenten terecht kunnen wanneer zij, buiten hun schuld om, ook op termijn er niet in slagen hun studie succesvol af te ronden. In hoeverre is de voorgestelde compensatie uit het profileringsfonds afdoende voor de daadwerkelijk geleden schade? Op welke wijze worden oud-studenten gecompenseerd die wegens bovengenoemde problemen met betrekking tot het afstudeertraject zijn gestopt met de studie en nu zonder diploma maar met een hoge schuld zitten? Kunnen (oud-)studenten een beroep doen op schadeloosstelling door Inholland, op grond van het niet naleven van de OER⁶ door deze opleidingen? Zijn er (oud-)studenten die een rechtszaak hebben aangespannen tegen Inholland, en zo ja, wat zijn de uitspraken in deze zaken?

Deze leden vragen voorts wat er concreet wordt gedaan aan het verbeteren van de begeleiding en het afstudeertraject en op welke wijze hierop wordt toegezien. Wordt er inmiddels aan de eerder gestelde eisen met betrekking tot de begeleiding (zoals onder andere het aantal uren) voldaan? Welke invloed heeft het aantal ontslagen bij Inholland op de begeleiding en de student-docentratio?

De genoemde leden vragen verder op welke wijze de klachten mee zijn gewogen in de eindbeoordeling van de NVAO en de reactie daarop van de minister. Zo ja, waarom is dan toch door beiden positief geoordeeld? Zo nee, waarom is dat niet gebeurd?

Deze leden constateren dat ook buiten de berichtgeving in verschillende media het rapport van de NVAO genoeg reden gaf om niet uitermate positief over de opleiding in het geheel te oordelen. Het percentage studenten dat afstudeert is erg laag, studenten hebben vaak meerdere beoordelingsrondes nodig om aan de eisen te voldoen, de studeerbaarheid van het programma is volgens veel studenten nog niet goed en de regelingen rondom het afstuderen ervaren zij als ondoorzichtig door veranderende regels en eisen.⁷ De genoemde leden vragen de minister haar positieve eindoordeel verder toe te lichten. Vindt zij deze nog steeds bestaande problemen acceptabel? Zo nee, wat gaat zij doen om hier, op zo kort mogelijke termijn, een einde aan te maken (uiteraard zonder dat er aan het hogere eindniveau wordt getornd)? Is de NVAO bij machte (geweest) om buiten de directe onderzoeksvraag, namelijk het eindniveau, op overige terreinen verbeteringen te stellen? Heeft de minister de mogelijkheid om bij geconstateerde problemen die buiten de directe onderzoeksvraag liggen, toch in te grijpen? Zo nee, is zij bereid om dit mogelijk te maken? Kan het eindniveau überhaupt wel los worden beoordeeld van het gehele afstudeertraject? Wat is het oordeel van de minister op het bericht dat de NVAO langdurige hersteltrajecten en creatieve routes naar herstel toestaat?⁸ Op welke wijze wordt er toezicht gehouden op de duur van hersteltrajecten? Met andere woorden, wie controleert de controleur?

⁵ Omroepwest.nl, 28-11-12, «Inholland weer voldoende, maar niet volgens iedereen»; Omroepwest.nl, 01-12-13, «Haagse Studentenvakbond: Afstudeerders Inholland in de problemen»; *De Volkskrant*, 11-10-13, «Studenten Inholland dupe afstudeereisen»; reactie LSVb op NVAO-rapport, op verzoek ter inzage.

⁶ OER: onderwijs- en examenregeling.

⁷ Bijlage bij Kamerstuk 31 288, nr. 355: Panelrapport MEM, p. 4–19.

⁸ LSVb, 24-11-13, «Kwaliteitswaakhond NVAO houdt zich niet aan eigen regels»; reactie LSVb op NVAO-rapport, op verzoek ter inzage.

De voornoemde leden zijn van mening dat er met goede reden een termijn van één jaar aan een hersteltraject is verbonden. Zij vragen de minister of zij vindt dat een opleiding niet zó lang zó slecht kan functioneren als nu bij deze opleiding het geval is. Op welke wijze wordt voorkomen dat er een hele generatie studenten van een opleiding kan komen die niet aan de eisen voldoet? Deze leden menen verder dat bestuurlijke afspraken niet in de plaats mogen komen van een hersteltraject en accreditatie-eisen. Zij zouden graag een reactie van de minister hierop krijgen. Waaruit bestaan de bestuurlijke afspraken die zijn gemaakt en op welke wijze wordt erop toegezien dat deze worden nageleefd? Hoe lang geeft dit de opleidingen de tijd om op deze weg voort te blijven modderen?

Deze leden vragen voorts of het aangepaste accreditatiestelsel en het huidige proces van beoordeling voldoen wanneer een opleiding met aanzienlijke problemen een positief oordeel kan krijgen. Zo ja, op welke wijze gaat de minister ervoor zorgen dat de problemen met het afstudeertraject en de begeleiding zoals geconstateerd bij Inholland niet weer gaan voorkomen? Zo nee, op welke wijze kan het accreditatieproces zodanig worden aangepast dat geconstateerde problemen worden opgevangen? Geeft het voortduren van klachten over het afstudeertraject aanleiding om de rol van de NVAO nader te onderzoeken? Deze leden zien graag een toelichting van de minister hierop.

De genoemde leden vragen voorts in hoeverre er opleidingen zijn die «too big to fail» zijn. Wanneer krijgt de Kamer een lijst met instellingen die «too big to fail» zijn? Hoe schat de minister het risico in dat de NVAO ondanks jarenlange slechte resultaten niet tot intrekken van de accreditatie durft over te gaan, omdat de NVAO de consequenties voor de studenten te groot vindt? Deelt zij de mening dat wanneer dat het geval is, er sprake is van een systeemfout?

Deze leden vragen ten slotte aan de minister om een update te geven van eerdere vermoedens van misstanden met betrekking tot de klachtenprocedure en -afhandeling bij Inholland.⁹

De leden van de D66-fractie zijn van mening dat voor de groep studenten van zowel de opleiding MEM als de opleiding CE die lessen heeft gevolgd in de periode dat de opleiding onvoldoende was, extra begeleiding nodig is en misschien zelfs compensatie. Zij vragen de minister hierop in te gaan en daarbij ook de suggestie van individueel maatwerk van het panel te betrekken, te meer daar het panel ook schrijft dat de opleiding tekort schoot. De genoemde leden willen niet dat studenten aan hun lot worden overgelaten. Het is goed dat de lat omhoog is gegaan, maar de studenten moeten wel worden voorbereid op de sprong.

De genoemde leden lezen in de verschillende documenten meerdere verwijzingen naar het profileringsfonds. Deze leden zijn niet zeker of een dergelijk fonds bedoeld is en – nog belangrijker – in staat is om deze kosten te compenseren. Een groep studenten heeft immers buiten eigen schuld vertraging opgelopen en een dergelijke vertraging is niet enkel te compenseren door extra studiefinanciering, maar soms ook levensonderhoud. Daarom vragen deze leden hoe groot de vertraagde groep nu concreet is, om welke bedragen het per student zou kunnen gaan en hoe groot het profileringsfonds van Inholland is. Graag horen zij tevens van de minister welke rol zij hier zelf in denkt te spelen.

Deze leden lezen voorts dat de ondersteuning in de afstudeerfase is uitgebreid van 18 uur naar 24 uur. Zij vragen de minister of het waar is dat dit enkel gaat over de opleiding CE en dat dit niet het geval is bij de opleiding MEM. Daar is de begeleiding namelijk gelijk gebleven, namelijk

---

⁹ Parlisonummer 2013D51584.

21 uur. Deze leden willen graag weten wat het landelijk gemiddelde is van ondersteuning in de afstudeerfase en welk niveau de minister wenselijk vindt.

De genoemde leden willen ook stilstaan bij de groep studenten die inmiddels gestopt is met de opleidingen MEM en CE. Er zijn studenten die de continue verschuivingen niet aankonden en als gevolg daarvan zijn gestopt. Hiervoor is de opleiding op zijn minst medeverantwoordelijk. Welke rol ziet de minister voor zichzelf ten opzichte van deze groep, zo willen deze leden weten.

Ten slotte willen deze leden weten of het aantal docenten daadwerkelijk uitgebreid is, zoals de toenmalig staatssecretaris in 2012 opdroeg.¹⁰

---

¹⁰ Kamerstuk 31 288, nr. 104, 11 juli 2012